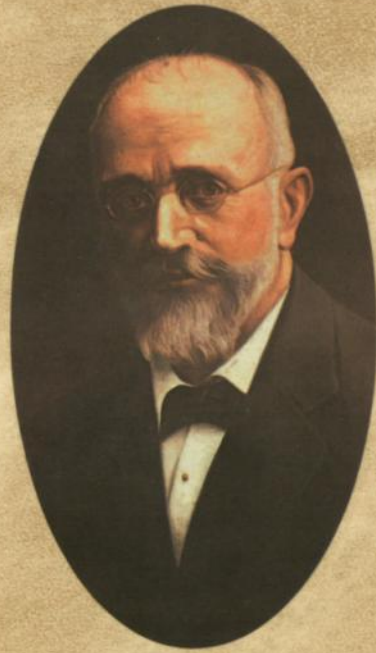

Η ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΟΥ ΕΘΝΙΚΟΥ ΔΙΧΑΣΜΟΥ

ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΑΡΘΡΟΓΡΑΦΙΑ
ΤΟΥ ΕΛΕΥΘΕΡΙΟΥ ΒΕΝΙΖΕΛΟΥ
ΚΑΙ ΤΟΥ ΙΩΑΝΝΟΥ ΜΕΤΑΞΑ

ΕΚΔΟΣΤΙΚΟΣ ΟΙΚΟΣ ΚΥΡΟΜΑΝΟΣ

Η ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΟΥ ΕΘΝΙΚΟΥ ΔΙΧΑΣΜΟΥ

Η ΙΣΤΟΡΙΑ
ΤΟΥ ΕΘΝΙΚΟΥ ΔΙΧΑΣΜΟΥ

ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΑΡΘΡΟΓΡΑΦΙΑ
ΤΟΥ ΕΛΕΥΘΕΡΙΟΥ ΒΕΝΙΖΕΛΟΥ
ΚΑΙ ΤΟΥ ΙΩΑΝΝΟΥ ΜΕΤΑΞΑ

ΔΕΥΤΕΡΑ ΕΚΔΟΣΙΣ

ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ

2003

ΕΚΔΟΤΙΚΟΣ ΟΙΚΟΣ ΚΥΡΟΜΑΝΟΣ

Η ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΟΥ ΕΘΝΙΚΟΥ ΔΙΧΑΣΜΟΥ

Κατά την άρθρογραφία του Έλευθερίου Βενιζέλου και του Ίωάννου Μεταξά

Πρώτη Έκδοσις 1994
Δευτέρα Έκδοσις 2003

Copyright: Έκδοτικός Οίκος ΚΥΡΟΜΑΝΟΣ
Προξένου Κορομηλά 42
54622 Θεσσαλονίκη
τηλέφ.: 2310-282427
τηλεομ.: 2310-240331

Κεντρική διάθεσις: Βιβλιοπωλείο ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ
Έρμου 61
54623 Θεσσαλονίκη
τηλέφ.: 2310-282782
τηλεομ.: 2310-240331
ISBN: 960-7812-23-9

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

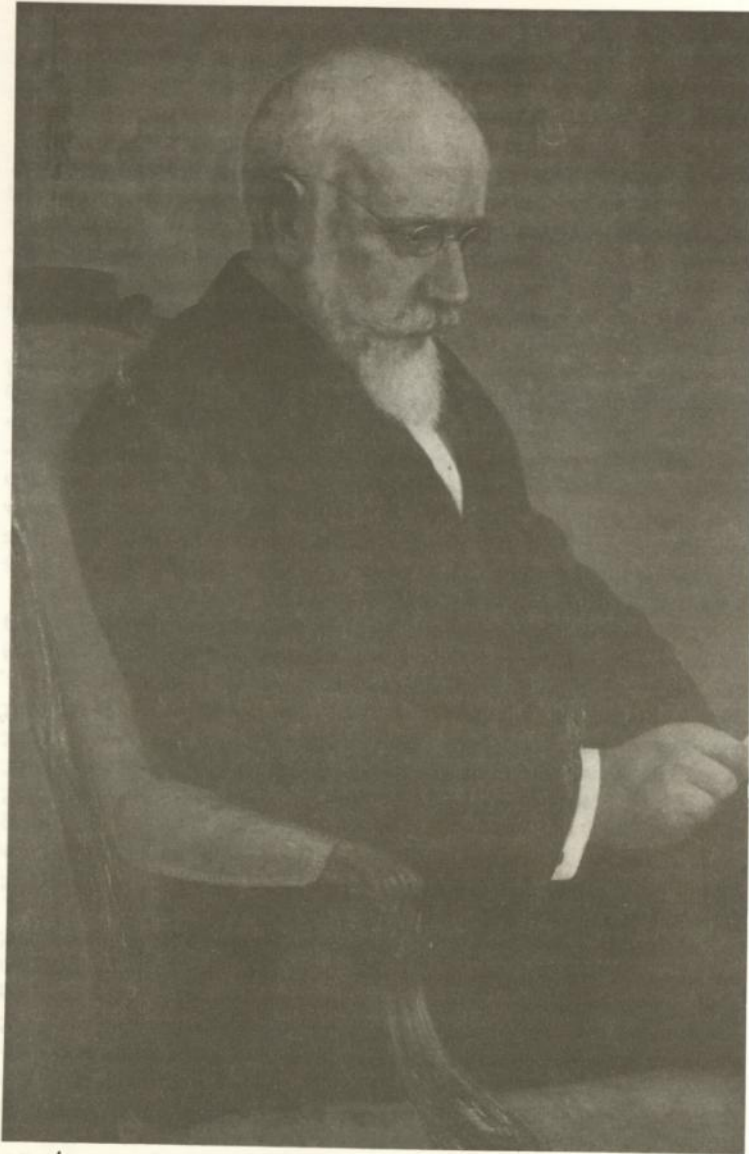
ΣΤΙΣ 11 ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ 1934 ο Έλευθέριος Βενιζέλος, εύρισκόμενος στα Χανιά, έγκαινιάσε μιὰ σειρά άρθρων στην έφημερίδα «Έλευθερον Βήμα» σχετικά με τόν Έθνικόν Διχασμό του 1915. Έπειτα από δύο ήμέρες, στις 13 Οκτωβρίου, έγκαινιάσε την δική του σειρά ο Ίωάννης Μεταξάς για τὸ ίδιο θέμα στην έφημερίδα «Καθημερινή». Έκτοτε οί δύο άνδρες συνέχισαν την άρθρογραφία τους επί μήνες, έως ότου ο πρώτος συνεπλήρωσε 37 άρθρα (τήν 28 Νοεμβρίου 1934) και ο δεύτερος 70 άρθρα (τήν 23 Ίανουαρίου 1935).

Άφορμή για την έναρξη αυτής τής αντιμαχίας έδόθηκε από τις πολιτικές εξελίξεις τής εποχής εκείνης. Στις άρχές Σεπτεμβρίου 1934 ή κυβέρνησις του Π. Τσαλδάρη, στηριζόμενη στο Λαϊκόν Κόμμα, κατέστησε γνωστό ότι α) θά υπεστήριζε την επανεκλογή του Άλεξ. Ζαΐμη στο άξίωμα του Προέδρου τής Δημοκρατίας και β) θά έφερε προς ψήφισι έκλογικόν νομοσχέδιο που προέβλεπε τὸ πλειοψηφικόν σύστημα. Ο Έλ. Βενιζέλος και οί σύμμαχοί του ήγέτες μικροτέρων κομμάτων αντίταχθηκαν σ' αυτές τις προθέσεις, άν και πρό εξαετίας ο ίδιος είχε επανέλθει στην έξουσία με τὸ πλειοψηφικόν και πρό πενταετίας είχε εκλέξει με την πλειοψηφία του στα κοινοβουλευτικά όργανα τὸν Άλ. Ζαΐμη ως πρόεδρο.

Ο Έλ. Βενιζέλος, που ολίγους μήνες ένωρίτερα είχε ταλαιπωρηθῆ από μιὰ απόπειρα δολοφονίας έναντίου του, όταν είδε ότι ή κυβέρνησις έμενεν ανέκδοτη στις προθέσεις τής, αναχώρησε για την Κρήτη στις 22 Σεπτεμβρίου 1934 κι' έδήλωσε ότι απ' εκεί θά διεφώτιζε την κοινή γνώμη με άρθρα του. Σε νεώτερες δηλώσεις του μετά την ψήφισι του έκλογικου νόμου ίσχυριζόταν ότι «ο έμφύλιος σπαραγμός κατέστη αναπόδραστος». Με τὰ άρθρα του που άκούθησαν αυτές τις δηλώσεις θέλησε να δείξῆ ότι ο επικείμενος νέος διχασμός είναι νέα φάσις του διχασμού του 1915· και γι' αυτό περιέγραψε τὰ αίτια κατά τὰ δεδομένα του διχασμού εκείνου. Και σ' αυτά άκριβώς απήντησε ο Ίω. Μεταξάς, ο όποιος δέν ήταν μέλος του κυβερνώντος κόμματος, αλλά αισθανόταν ως ένας από τούς πρωτεργάτες του Διχασμού.

Πράγματι, οί δύο άνδρες μπορεί να λεχθῆ ότι είναι οί μεγάλοι πρωτεργάτες του παλαιού Έθνικου Διχασμού. Σ' αυτήν την διαπίστωση για τὸν Έλ. Βενιζέλο είναι όλοι σύμφωνοι, άφου ως ο εκλεκτός του στρατιωτικου κινήματος του 1909 είχε αναλάβει την πρωθυπουργία τής χώρας τὸ 1910, έδοξάσθηκε κατά τούς Βαλκανικούς πολέμους και ήλθε σὲ σύγκρουσι με τὸν βασιλέα Κωνσταντῖνο· άργότερα δὲ ως άδικημένος άρχηγός τής αντιπολιτεύσεως, με την βοήθεια τὸν Γάλλων, ώργάνωσε τὸ κίνημα τής Θεσσαλονίκης, που έδίχασε την Έλλάδα τὸ 1916.

Για τὸν Μεταξά όμως ή ιδιότης του πρωταγωνιστου δέν είναι έμφανής, διό-

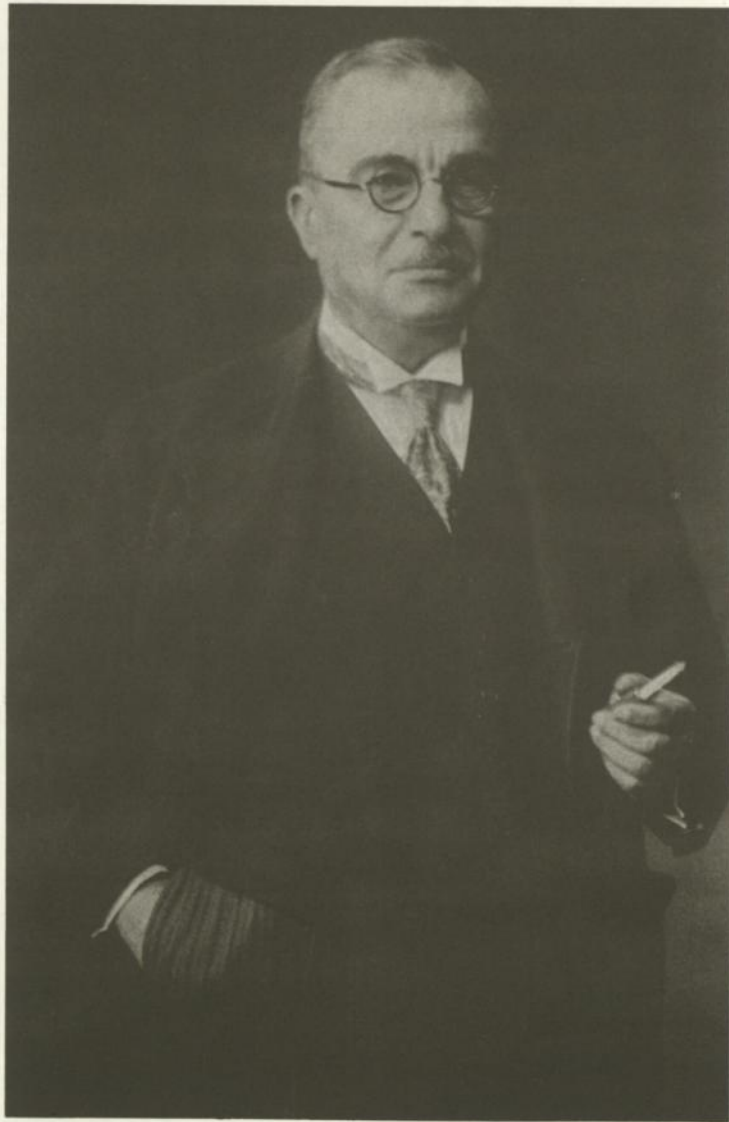
Ο Έλευθέριος Βενιζέλος.

τι τυπικά εύρισκόταν σε κατώτερα κλιμάκια· ένας λοχαγός αρχικά κι' έπειτα αντισυνταγματάρχης, χωρίς κανένα μερίδιο στην πολιτική έξουσία, δεν είναι δυνατό να αναδεικνύεται σε πρωταγωνιστή ενός Διχασμού με τόσο σοβαρές συνέπειες. Και όμως ο Μεταξάς αναδείχθηκε. Ως λοχαγός του μηχανικού είχε υπογράψει το σύμφωνο στρατιωτικής συμμαχίας της Ελλάδος με την Βουλγαρία στην Σόφια κατά τις παραμονές του Α' Βαλκανικού Πολέμου και το πρωτόκολλο παραδόσεως της Θεσσαλονίκης από τον Ταξιν πασά στον Έλληνα αρχιστράτηγο Διάδοχο Κωνσταντίνο. Στην συνέχεια συνέταξε το σχέδιο επιχειρήσεων που επέτρεψε πολὺ σύντομα την εκπόρθησι του Μπιζανίου και την κατάληψι των Ίωαννίνων και το σχέδιο επιχειρήσεων που επέτρεψε την έντοξ ολίγων ημερών ανατροπή και καταδίωξι του Βουλγαρικού Στρατού κατά τον Β' Βαλκανικό Πόλεμο. Ως αντισυνταγματάρχης υπαρχηγός του Γενικού Έπιτελείου το 1914 συνέταξε σχέδιο αίφνιδιαστικής επιχειρήσεως πρὸς κατάληψι των Λαρδανελλίων από τον Έλληνικό Στρατό, αλλά το επόμενο έτος συνέστησε να απόσχη ή Ελλάς από τις συμμαχικές επιχειρήσεις κατά των Λαρδανελλίων, διότι τις έθεωρούσε καταδικασμένες σε άποτυχία λόγω της όχρωσεώς των κατά το μεταξὺ διάστημα και λόγω έπιστρατεύσεως της Τουρκίας. Και όπως είναι γνωστό ή συμμαχική εκείνη επιχείρησις υπήρξε μιὰ από τις θλιβρωτέρες άποτυχίες του Α' Παγκοσμίου Πολέμου.

Οί δύο άνδρες έγνώριζαν και άνεγνώριζαν ο ένας την άξία του άλλου. Έκεινο που κυρίως παρεμπόδιζε την όμαλή συνεργασία τους, πλὴν του ότι και οί δύο είχαν άπέραντες φιλοδοξίες, ήταν ή διαφορετική εκτίμησις των εκάστοτε καταστάσεων. Ο Βενιζέλος έσκεπτόταν με πολιτικό πρίσμα, ο Μεταξάς με στρατιωτικό. Άρκει τούτο τὸ παράδειγμα. Το 1915 ο Βενιζέλος επέμενε να μετάσχη ή Ελλάς στην εκστρατεία των Λαρδανελλίων μαζί με τὸς Δυτικούς Συμμάχους, διότι ή έπιτυχία της θα προσπόριζε στη χώρα μεγάλα πολιτικά κέρδη. Ο Μεταξάς άπέρριπτε κάθε σκέψι συμμετοχής, διότι ήταν βέβαιος περὶ της άποτυχίας της και περὶ του ότι μετά την άποτυχία αυτή ή Ελλάς θα εύρισκόταν άοπλη στο έλεος των Τούρκων και των Βουλγάρων.

Η πρώτη συνάντησις των δύο άνδρων έγινε υπό συνθήκες άνισες. Ο Βενιζέλος ήταν ο παντοδύναμος πρωθυπουργός που μόλις είχε αναλάβει την πρωθυπουργία, κατόπιν ύποδείξεως και προβολής του στρατιωτικού συνδέσμου, που ούσιαστικά τὸν είχε μετακαλέσει από την Κρήτη, και ψήφο του λαού. Ο Μεταξάς ήταν ένας υπό την δυσμένεια του κινήματος κατώτερος αξιωματικός που είχε πεταχθῆ σε μιὰ μονάδα της Λαρίσης. Ο πρώτος εκάλεσε ξαφνικά τὸν δεύτερο τὸν Οκτώβριο του 1910 και του προσέφερε την θέσι του πρώτου ύπασπιστού του, κι' επομένως του ιδιαίτερου στρατιωτικού του συμβούλου· κι' αυτός έδέχθηκε. Από αυτήν την στιγμή αρχίζει ή ένδοξη πορεία και για τὸς δύο. Το 1915 ο κύριος παράγων που τὸς έχώρισε ήταν ή διαφορὰ νοοτροπίας που αναφέραμε.

Ο Βενιζέλος την διαφοροποίησι του 1915 άποδίδει στην αντίθεσι μεταξὺ των δύο πολιτικῶν παρατάξεων που ίσχυρίζεται ότι υπήρχαν· α) της Βασιλικῆς Παρατάξεως, στην όποία μετείχαν οί παλαιότεροι πολιτικοί άρχηγοί που είχαν

Ο Ιωάννης Μεταξάς.

συντριβή από τὸ κίνημα τοῦ 1909, καὶ β) τοῦ Φιλελευθέρου κόμματος, τοῦ ὁποῖου αὐτὸς ἦταν ἀρχηγός. Ὅπως γράφει, «Κατὰ τὴν βασιλικὴ πολιτικὴ, ἡ Ἑλλὰς κουρασμένη ἤδη ἐκ τῶν Βαλκανικῶν Πολέμων, ἐπρεπε νὰ μείνῃ οὐδετέρα καὶ νὰ μὴ μετάσχῃ ἐνὸς τόσοστρομεροῦ πολέμου, διὰ νὰ διατηρήσῃ ἀθανάτους τὰς δυνάμεις της». Ἀντιθέτως «κατὰ τὴν πολιτικὴν τοῦ Κόμματος τῶν Φιλελευθέρων θὰ ἦταν ἱστορικὸν ἐγκλημα νὰ μὴ μετάσχῃ εἰς τὸν πόλεμον ἀπὸ τὸν ὁποῖον θὰ ἐκρίνετο ἡ τύχη ὄλων τῶν χωρῶν ἐπὶ τῶν ὁποῖων ἐξετείνοντο αἱ ἐθνικαὶ μας διεκδικήσεις». Μὲ ἄλλους λόγους, κατὰ τὸν Βενιζέλο τὸ Βασιλικὸ Κόμμα ἦταν εἰρηνοφιλο καὶ τὸ Βινεζελικὸ φιλοπόλεμο.

Ὁ Μεταξᾶς δὲν συμμερίζεται αὐτοὺς τοὺς χαρακτηρισμούς. Τονίζει ὅτι δὲν ὑπᾶρχε Βασιλικὸ Κόμμα καὶ ὅτι πάντως ἡ παράταξις ποὺ χαρακτηρίζεται ἔτσι δὲν ἦταν γενικὰ ἐναντίον τοῦ πολέμου, ἀλλ' ἐπέμενε ὅτι ἡ Ἑλλὰς ἐπρεπε νὰ μείνῃ οὐδετέρα, ἕως ὅτου εὐρεθοῦν κατάλληλες συνθήκες γιὰ τὴν συμμετοχὴ της στὸν Παγκόσμιον Πόλεμον καὶ μάλιστα ὑπὸ ὄρους συμφέροντας γιὰ τὸ ἔθνος. Καὶ ἐβλεπε ὅτι τὸ Κόμμα τῶν Φιλελευθέρων ἐπεδίωκε τὴν εἰσοδοὶ στὸν πόλεμον, χωρὶς τὴν ἐξασφάλισι ἐθνικῶν ἀνταλλαγμάτων.

Ἡ διαπραγματεύσεις δὲν περιορίζεται στὴν ἐναρξὶ τοῦ Διχασμοῦ, ἀλλὰ προχωρεῖ στὴν Μικρασιατικὴ καταστροφὴ καὶ πέρα ἀπὸ αὐτήν.

Ἀργότερα ἦλθε καιρός, κατὰ τὸν ὁποῖο οἱ δύο ἄνδρες, σὲ στιγμὲς αὐτοκριτικῆς ἢ αὐτοπεποιθήσεως, ἀναγνώρισαν τὸν ρόλο τους στὸν Διχασμό. Ὁ Βενιζέλος σὲ μιὰ ἀγόρευσί του στὴν Βουλὴ ἀνέλαβε ὄλο τὸ βάρος.

«Ἐγὼ ὑπῆρξα ὁ αἴτιος διότι ἐδιχάσθη ὁ ἑλληνικὸς λαὸς κατὰ τὸν μέγαν πόλεμον. Ἐγὼ, καλῶς ἢ κακῶς, εἶμαι ἐκεῖνος ποὺ ἐπροκάλεσε τὸν διχασμὸ αὐτόν». (Ἀγόρευσις στὴν Βουλὴ 17 Δεκεμβρίου 1929).

Ὁ Μεταξᾶς γράφει στὸ Ἡμερολόγιό του, λίγες ἐβδομάδες πρὸ τοῦ θανάτου του.

«Θὰ μᾶς συγχωρήσῃ ὁ Θεὸς τὸ 1915; Φταῖμε ὄλοι! (Ἐγγραφή 5 Ἰανουαρίου 1941).

Ἐπειδὴ τὸ κείμενον τῶν ἀρθρῶν τῶν δύο ἀνδρῶν δὲν συντάχθηκε βάσει προετοιμασμένου σχεδίου καὶ ἡ ἀνταπόκρισις τοῦ ἐνὸς πρὸς τὸν ἄλλον γίνεται συνήθως ἐντὸς ὀλίγων ὥρῶν, ἡ κάλυψις τῶν θεμάτων δὲν εἶναι οὔτε πλήρης οὔτε μεθοδική. Ἐν τούτοις νομίζομε ὅτι δίνουν καλὴ εἰκόνα τῶν συμβάντων, τὴν ὁποία ὁμως πρέπει ὁ ἀναγνώστης νὰ σχηματίσῃ, παίρνοντας τὰ σωστά κάθε φορὰ στοιχεῖα ἀπὸ τὶς δύο διαφορετικὰς ἀπόψεις.

Τὰ ἄρθρα παρατίθενται στὴν παρούσα ἐκδοσι κατὰ τρόπο ἀνταποκριτικόν, εἴτε ἄρθρον πρὸς ἄρθρον, εἴτε ἀνὰ ομάδες ἀρθρῶν. Ἄν καὶ ἡ διάκρισις τῶν θεμάτων ποὺ πραγματεύονται δὲν εἶναι ἀπολύτως σαφής, γιὰ τὶς ἀνάγκας τῆς διαθέσεως τοῦ ὄλικου τὰ ἐχωρίσαμε σὲ λίγες μεγάλες ἐνότητες.

Εἶναι περιττὸ νὰ σημειωθῇ ὅτι τὰ ἄρθρα παρατίθενται αὐτούσια καὶ ἀσχολίαστα, γιὰ νὰ δοθοῦν γνήσιες οἱ ἀπόψεις τῶν δύο ἀνδρῶν. Μόνον σ' ἓνα σημεῖο θὰ παρατεθῇ ἓνα ἐγγραφο γιὰ τὸ ὁποῖο γίνεται πολὺς λόγος στὴν ἀρθρογραφία. Πρόκειται περὶ τῶν γραπτῶν ἐγγυήσεων ποὺ εἶχε δώσει ἡ Γερμανικὴ Κυβέρνηση

σις στην Ελλάδα, σὲ περίπτωσι πού αὐτὴ δὲν θὰ ἐξερχόταν ἀπὸ τὴν οὐδετερότητα. Ὁ Μεταξᾶς ἐβεβαίωσε ὅτι ἀνέγνωσε τὸ ἐγγράφον, ἐκράτησε σημειώσεις καὶ ἀπέδωσε τὸ περιεχόμενον του μὲ ὅλες τὶς λεπτομέρειες. Ὁ Βενιζέλος ἰσχυριζόταν ὅτι δὲν ὑπῆρξε ποτὲ τέτοιο ἐγγράφον καὶ ὅλα τὰ λεγόμενα εἶναι πλάσμα τῆς φαντασίας τοῦ Μεταξᾶ. Ἀλλ' ἡ ἔρευνα στὰ ἀρχεῖα τοῦ Γερμανικοῦ Ὑπουργείου τῶν Ἐξωτερικῶν ἀπέδειξε ὅτι τὸ ἐγγράφον ὑπῆρχε καὶ ὅτι τὸ περιεχόμενον του ἦταν ἀκριβῶς ὅπως τὸ ἀπέδωσε ὁ Μεταξᾶς βάσει τῶν σημειώσεών του. Ἡ ἀνεύρεσις τοῦ ἐγγράφου αὐξάνει ὑπερβολικὰ τὴν ἀξιοπιστίαν τῶν ἰσχυρισμῶν τοῦ Μεταξᾶ γενικώτερα.

Ο ΕΚΛΟΤΗΣ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

	Σελίς
ΠΡΟΛΟΓΟΣ	7
Α' ΤΑ ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΑ ΑΡΘΡΑ	
1ον ΑΡΘΡΟΝ ΕΛ. ΒΕΝΙΖΕΛΟΥ, 11 ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ 1934. Εἰς τὰς παραμονάς ἐνὸς νέου ἀγριωτάτου ἐμφυλίου πολέμου	19
1ον ΑΡΘΡΟΝ ΙΩ. ΜΕΤΑΞΑ, 13 ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ 1934. Ἡ Πολιτικὴ τοῦ βασιλέως Κωνσταντίνου καὶ ἡ πολιτικὴ τοῦ Ἐλευθερίου Βενιζέλου	22
2ον ΑΡΘΡΟΝ ΙΩ. ΜΕΤΑΞΑ, 14 ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ 1934. Αἱ πρὸς τὴν Ἑλλάδα ὑποσχέσεις τῶν κεντρικῶν δυνάμεων εἰς τὴν περίπτωσιν ἔμμενον οὐδετέρα.	26
2ον ΑΡΘΡΟΝ ΕΛ. ΒΕΝΙΖΕΛΟΥ, 13 ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ 1934. Ἡ πολιτικὴ τῶν «βασιλικῶν» κομμάτων μετὰ τὴν συνθήκην τῶν Σεβρῶν.	31
3ον ΑΡΘΡΟΝ ΕΛ. ΒΕΝΙΖΕΛΟΥ, 14 ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ 1934. Ἡ ἑλληνικὴ πολιτικὴ μετὰ τὸ 1920.	34
4ον ΑΡΘΡΟΝ ΕΛ. ΒΕΝΙΖΕΛΟΥ, 15 ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ 1934. Ἡ πολιτικὴ τοῦ Ἐλ. Βενιζέλου μετὰ τὸ 1923.	37
3ον ΑΡΘΡΟΝ ΙΩ. ΜΕΤΑΞΑ, 19 ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ 1934. Μία πενταετία διαιρέσεως τὴν ὁποίαν ὑπερεπήδησεν ὁ Ἐλ. Βενιζέλος.	41
4ον ΑΡΘΡΟΝ ΙΩ. ΜΕΤΑΞΑ, 20 ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ 1934. Ἡ συνθήκη τῶν Σεβρῶν δὲν προσέφερε τίποτε εἰς τὴν Ἑλλάδα.	44
5ον ΑΡΘΡΟΝ ΕΛ. ΒΕΝΙΖΕΛΟΥ, 18 ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ 1934. Ἡ δολοφονικὴ ἀπόπειρα τοῦ 1934.	48
5ον ΑΡΘΡΟΝ ΙΩ. ΜΕΤΑΞΑ, 21 ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ 1934. Ὑπεύθυνοι τῆς μικρασιατικῆς καταστροφῆς καὶ ἐπίδρασις αὐτῆς ἐπὶ τοῦ ἐσωτερικοῦ διχασμοῦ.	51
Β' ΑΙ ΕΓΓΥΗΣΕΙΣ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ ΚΑΙ Η ΕΚΣΤΡΑΤΕΙΑ ΤΩΝ ΔΑΡΔΑΝΕΛΛΙΩΝ	
6ον ΑΡΘΡΟΝ ΕΛ. ΒΕΝΙΖΕΛΟΥ, 20 ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ 1934. Ἡ συμμετοχὴ εἰς τὰς ἐπιχειρήσεις τῶν Δαρδανελλίων.	57
7ον ΑΡΘΡΟΝ ΕΛ. ΒΕΝΙΖΕΛΟΥ, 21 ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ 1934. Οὐδεμία ὑπῆρχεν ἐγγύησις δικαιολογοῦσα τὴν οὐδετερότητα.	60
6ον ΑΡΘΡΟΝ ΙΩ. ΜΕΤΑΞΑ, 23 ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ 1934. Αἱ ἐγγυήσεις ὑπῆρξαν ἀλλὰ δὲν ἀνεκοινώθησαν εἰς τὸν Ἐλ. Βενιζέλον.	64
8ον ΑΡΘΡΟΝ ΕΛ. ΒΕΝΙΖΕΛΟΥ, 23 ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ 1934. Αἱ ὑποχρεώσεις τῆς Ἑλλάδος ἐκ τῆς συνθήκης μετὰ τὴν Σερβίαν.	69
9ον ΑΡΘΡΟΝ ΕΛ. ΒΕΝΙΖΕΛΟΥ, 24 ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ 1934. Ὁ βασιλεὺς Κωνσταντῖνος εἶχεν ἀναλάβει ὑποχρεώσεις.	73

7ον ΑΡΘΡΟΝ ΙΩ. ΜΕΤΑΞΑ, 25 ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ 1934. Πώς προελήφθη ή καταστροφή της Ελλάδος.	76
8ον ΑΡΘΡΟΝ ΙΩ. ΜΕΤΑΞΑ, 26 ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ 1934. Πώς ἐπραγματοποιήθη ό άνεφοδιασμός τών πλοίων Γκαϊμπεν και Μπρεσλάου.	82
9ον ΑΡΘΡΟΝ ΙΩ. ΜΕΤΑΞΑ, 27 ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ 1934. Ό Έλ. Βενιζέλος προσπαθεϊ να καταστήση υπεύθυνον του πολέμου την Σερβίαν.	86
10ον ΑΡΘΡΟΝ ΕΛ. ΒΕΝΙΖΕΛΟΥ, 26 ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ 1934. Η πολιτική του βασιλέως Κωνσταντίνου και μετά την έναρξιν του πολέμου.	92
10ον ΑΡΘΡΟΝ ΙΩ. ΜΕΤΑΞΑ, 28 ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ 1934. Έγνώριζεν ό Έλ. Βενιζέλος τό τηλεγράφημα του Κάιζερ.	96
11ον ΑΡΘΡΟΝ ΕΛ. ΒΕΝΙΖΕΛΟΥ, 27 ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ 1934. Η πρότασις του άγγλικού ναυαρχείου δι' επιχείρησιν κατά της Τουρκίας.	101
12ον ΑΡΘΡΟΝ ΕΛ. ΒΕΝΙΖΕΛΟΥ, 28 ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ 1934. Η στάσις του βασιλέως Κωνσταντίνου έματαίωσε την έκστρατείαν.	105
11ον ΑΡΘΡΟΝ ΙΩ. ΜΕΤΑΞΑ, 30 ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ 1934. Οί σύμμαχοι είχαν αποκρούσει την συμμετοχήν της Ελλάδος.	109
13ον ΑΡΘΡΟΝ ΕΛ. ΒΕΝΙΖΕΛΟΥ, 29 ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ 1934. Άλλα υπεστήριζε πρό του πολέμου και άλλα βραδύτερον ό Ίω. Μεταξάς.	115
12ον ΑΡΘΡΟΝ ΙΩ. ΜΕΤΑΞΑ, 1 ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ 1934. Πώς άκριβώς έχει τό ζήτημα της έκστρατείας τών Δαρδανελλίων.	117
13ον ΑΡΘΡΟΝ ΙΩ. ΜΕΤΑΞΑ, 2 ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ 1934. Ό Έλ. Βενιζέλος ειχεν οδηγήσει την Ελλάδα εις την καταστροφήν.	123
14ον ΑΡΘΡΟΝ ΙΩ. ΜΕΤΑΞΑ, 3 ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ 1934. Η έκστρατεία εις την Καλλίπολιν και ή πλάνη του Βενιζέλου.	128
15ον ΑΡΘΡΟΝ ΙΩ. ΜΕΤΑΞΑ, 4 ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ 1934. Διατί ή επιχείρησις ήτο παντελώς άδύνατος τόν Φεβρουάριον του 1915.	134

Γ' Η ΚΑΤΑΛΥΣΙΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΑΝΕΞΑΡΤΗΣΙΑΣ

14ον ΑΡΘΡΟΝ ΕΛ. ΒΕΝΙΖΕΛΟΥ, 30 ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ 1934. Η συνομιλία βασιλέως - Πασσάρωφ.	141
15ον ΑΡΘΡΟΝ ΕΛ. ΒΕΝΙΖΕΛΟΥ, 31 ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ 1934. Ό βασιλεύς εξηπάτα μέχρι τελευταίας στιγμής την Σερβίαν.	144
16ον ΑΡΘΡΟΝ ΕΛ. ΒΕΝΙΖΕΛΟΥ, 1 ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ 1934. Διατί ό βασιλεύς διέτηρει την έπιστράτευσιν.	148
17ον ΑΡΘΡΟΝ ΕΛ. ΒΕΝΙΖΕΛΟΥ, 2 ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ 1934. Ό Μεταξάς όλέθριος σύμβουλος του βασιλέως.	151
18ον ΑΡΘΡΟΝ ΕΛ. ΒΕΝΙΖΕΛΟΥ, 3 ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ 1934. "Αν ό βασιλεύς ήτο ειλικρινέστερος...	155
19ον ΑΡΘΡΟΝ ΕΛ. ΒΕΝΙΖΕΛΟΥ, 4 ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ 1934. Η διέλευσις του συμμαχικού στρατού εκ Θεσσαλονίκης.	158
20ον ΑΡΘΡΟΝ ΕΛ. ΒΕΝΙΖΕΛΟΥ, 5 ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ 1934. Η άπόβασις έγένετο μετά την έγκρισιν.	162
16ον ΑΡΘΡΟΝ ΙΩ. ΜΕΤΑΞΑ, 6 ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ 1934. Ήτο πλαστόν τό τηλεγράφημα του Βουλγάρου πρεσβευτου Πασσάρωφ.	164

17ον ΑΡΘΡΟΝ ΙΩ. ΜΕΤΑΞΑ, 7 ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ 1934. Ό Βενιζέλος προκαλεϊ την κατάληψιν της Θεσσαλονίκης υπό τών συμμάχων.	170
18ον ΑΡΘΡΟΝ ΙΩ. ΜΕΤΑΞΑ, 8 ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ 1934. Ό Βενιζέλος ήθελε να παρασύρη την Ελλάδα εις πόλεμον.	177
19ον ΑΡΘΡΟΝ ΙΩ. ΜΕΤΑΞΑ, 9 ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ 1934. Ό Βενιζέλος προσπαθεϊ να θέση την χώραν πρό τετελεσμένου γεγονότος.	182
20ον ΑΡΘΡΟΝ ΙΩ. ΜΕΤΑΞΑ, 10 ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ 1934. Ό Βενιζέλος εξεχώρει την Καβάλαν εις την Βουλγαρίαν.	188
21ον ΑΡΘΡΟΝ ΕΛ. ΒΕΝΙΖΕΛΟΥ, 6 ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ 1934. Η βουλγαρική εισβολή εις Μακεδονίαν έξυπνέριε τά γερμανικά συμφέροντα.	192
21ον ΑΡΘΡΟΝ ΕΛ. ΜΕΤΑΞΑ, 11 ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ 1934. Πώς ό Βενιζέλος προσεκάλεσε τους Άγγλογάλλους εις Θεσσαλονίκην.	195
22ον ΑΡΘΡΟΝ ΕΛ. ΒΕΝΙΖΕΛΟΥ, 7 ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ 1934. Η κατάλυσις της ανεξαρτησίας μας δια της νότας της 16ης Ιουνίου 1916.	201
22ον ΑΡΘΡΟΝ ΙΩ. ΜΕΤΑΞΑ, 12 ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ 1934. Οί σύμμαχοι εξήτουν και επέβαλλον την διατήρησιν της έπιστρατεύσεως.	203
23ον ΑΡΘΡΟΝ ΕΛ. ΒΕΝΙΖΕΛΟΥ, 8 ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ 1934. Τόν διχασμόν του ελληνικού κράτους έπρωτοστάτησεν ή βασιλική πολιτική.	209
23ον ΑΡΘΡΟΝ ΙΩ. ΜΕΤΑΞΑ, 13 ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ 1934. Ό Βενιζέλος χειροκρότει την κατάλυσιν της ελληνικής ανεξαρτησίας.	212
24ον ΑΡΘΡΟΝ ΙΩ. ΜΕΤΑΞΑ, 14 ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ 1934. Η σκηνοθετηθείσα άποπειρα κατά της γαλλικής πρεσβείας.	217
24ον ΑΡΘΡΟΝ ΕΛ. ΒΕΝΙΖΕΛΟΥ, 13 ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ 1934. Αί συνέπειαι της βασιλικής πολιτικής.	223
25ον ΑΡΘΡΟΝ ΙΩ. ΜΕΤΑΞΑ, 15 ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ 1934. Η Σερβία δέν διετύπωσε προτάσεις περι έδαφικων παραχωρήσεων.	227

Δ' Η ΕΥΘΥΝΗ ΔΙΑ ΤΗΝ ΕΙΣΒΟΛΗΝ ΤΩΝ ΓΕΡΜΑΝΟΒΟΥΛΓΑΡΩΝ

25ον ΑΡΘΡΟΝ ΕΛ. ΒΕΝΙΖΕΛΟΥ, 14 ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ 1934. Το πολυθρύλητον ζήτημα της καταλήψεως του Ρούπελ.	235
26ον ΑΡΘΡΟΝ ΕΛ. ΒΕΝΙΖΕΛΟΥ, 15 ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ 1934. Η παράδοσις του Ρούπελ άποτελεϊ χρεωκοπίαν της βασιλικής πολιτικής.	238
27ον ΑΡΘΡΟΝ ΕΛ. ΒΕΝΙΖΕΛΟΥ, 16 ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ 1934. Μετά την κατάληψιν του όχρου του Ρούπελ.	241
26ον ΑΡΘΡΟΝ ΙΩ. ΜΕΤΑΞΑ, 17 ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ 1934. Οί ισχυρισμοί του Βενιζέλου δια τό Ρούπελ.	245
27ον ΑΡΘΡΟΝ ΙΩ. ΜΕΤΑΞΑ, 18 ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ 1934. Τα άγνωστα παρασκήνια της υποθέσεως του Ρούπελ.	251
28ον ΑΡΘΡΟΝ ΙΩ. ΜΕΤΑΞΑ, 19 ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ 1934. Μία παγίς τών συμμάχων δια να έμπλακί ή Ελλάς.	256
28ον ΑΡΘΡΟΝ ΕΛ. ΒΕΝΙΖΕΛΟΥ, 17 ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ 1934. Πταιει ή βασιλική πολιτική δια την άπόλειαν της Βορείου Ήπειρου.	260
29ον ΑΡΘΡΟΝ ΕΛ. ΒΕΝΙΖΕΛΟΥ, 18 ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ 1934. Η δυσπιστία τών συμμάχων προς την βασιλικήν πολιτικήν.	264

29ον	ΑΡΘΡΟΝ ΙΩ. ΜΕΤΑΞΑ, 20 ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ 1934. Ὁ ὑπαίτιος τῶν ἐθνικῶν συμφορῶν χυδαῖος ὕβριστής τῶν νεκρῶν.	267
30ον	ΑΡΘΡΟΝ ΕΛ. ΒΕΝΙΖΕΛΟΥ, 19 ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ 1934. Ἄν ἡ φρουρά τῆς Καβάλας ἡμύνετο, οἱ Βούλγαροι θὰ ἠναγκάζοντο νὰ ὑποκύψουν.	272
31ον	ΑΡΘΡΟΝ ΕΛ. ΒΕΝΙΖΕΛΟΥ, 20 ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ 1934. Αἱ δραματικά συνθῆκαι παραδόσεως τοῦ σώματος στρατοῦ Καβάλας.	276
30ον	ΑΡΘΡΟΝ ΙΩ. ΜΕΤΑΞΑ, 21 ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ 1934. Ἡ νότα ποῦ κατέλυε τὴν ἀνεξαρτησίαν μας συνετάχθη ἀπὸ κοινουὶ μετὰ τοῦ Βενιζέλου.	280
31ον	ΑΡΘΡΟΝ ΙΩ. ΜΕΤΑΞΑ, 22 ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ 1934. Ἡ Ἑλλάς ἦτο πρόθυμος νὰ πολεμήσῃ παρὰ τὸ πλευρὸν τῶν συμμάχων.	284
32ον	ΑΡΘΡΟΝ ΙΩ. ΜΕΤΑΞΑ, 23 ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ 1934. Ὑπεύθυνος διὰ τὴν εἰσβολὴν τῶν Γερμανοβουλγάρων εἶναι μόνον ὁ Ἑλ. Βενιζέλος.	289
33ον	ΑΡΘΡΟΝ ΙΩ. ΜΕΤΑΞΑ, 24 ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ 1934. Ποία εἶναι ἡ ἀλήθεια διὰ τὸ «Φρούριον» τῆς Καβάλας.	295
34ον	ΑΡΘΡΟΝ ΙΩ. ΜΕΤΑΞΑ, 25 ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ 1934. Συνταρακτικὴ ἀφήγησις τοῦ συνταγματάρχου Χατζοπούλου διὰ τὸν ἀποκλεισμόν τῆς Καβάλας.	299
35ον	ΑΡΘΡΟΝ ΙΩ. ΜΕΤΑΞΑ, 26 ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ 1934. Οἱ σύμμαχοι βομβαρδίζουν τὴν εἰς τραγικὴν κατάστασιν εὑρισκομένην Καβάλαν.	303
36ον	ΑΡΘΡΟΝ ΙΩ. ΜΕΤΑΞΑ, 27 ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ 1934. Τὸ δ' ἰσῶμα στρατοῦ παρεδόθη διότι οἱ σύμμαχοι καὶ ὁ Βενιζέλος ἠρνήθησαν νὰ δώσουν μεταγωγικά.	306

Ε'. ΤΟ ΚΙΝΗΜΑ ΤΗΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

32ον	ΑΡΘΡΟΝ ΕΛ. ΒΕΝΙΖΕΛΟΥ, 21 ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ 1934. Πῶς ἐδικαιολόγησεν ὁ Ἑλ. Βενιζέλος τὸ κίνημα τῆς Θεσσαλονίκης τοῦ 1916.	313
33ον	ΑΡΘΡΟΝ ΕΛ. ΒΕΝΙΖΕΛΟΥ, 22 ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ 1934. Ἡ ἐξέγερσις κατὰ τῆς προσωπικῆς πολιτικῆς τοῦ βασιλέως Κωνσταντίνου δὲν ἐδῆμιούργει ἐξωτερικοὺς κινδύνους.	316
34ον	ΑΡΘΡΟΝ ΕΛ. ΒΕΝΙΖΕΛΟΥ, 23 ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ 1934. Εἶχεν ἐξαντληθῆ ἡ προσπάθεια πρὸς ἀποκατάστασιν τῆς ἐνότητος.	319
37ον	ΑΡΘΡΟΝ ΙΩ. ΜΕΤΑΞΑ, 28 ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ 1934. Ὁ Βενιζέλος ἔκαμε τὸ κίνημα ἐνῶ ἡ Ἑλλάς διεπραγματεύετο νὰ ἐξέλθῃ εἰς τὸν πόλεμον παρὰ τὸ πλευρὸν τῆς Ἀντάντ.	323
38ον	ΑΡΘΡΟΝ ΙΩ. ΜΕΤΑΞΑ, 29 ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ 1934. Ἀποκαλυπτικὸν τηλεγράφημα τοῦ Βενιζέλου πρὸς τὸν πρέσβυν Γκυγιεμέν. Αἱ δῆθεν διαλλακτικαὶ διαθέσεις του.	327
39ον	ΑΡΘΡΟΝ ΙΩ. ΜΕΤΑΞΑ, 30 ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ 1934. Τὸ κίνημα Θεσσαλονίκης. Δύο ἑκατομμύρια φράγκων εἰς τὸν Βενιζέλον διὰ «προπαγάνδαν» εἰς τὸν στρατόν.	331
40ον	ΑΡΘΡΟΝ ΙΩ. ΜΕΤΑΞΑ, 2 ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ 1934. Αἱ σκευωρίαὶ τοῦ Βενιζέλου κατὰ τοῦ βασιλέως. Δὲν τοῦ ἐσυγχώρει τὰς νίκας τοῦ 1912-1913.	336
41ον	ΑΡΘΡΟΝ ΙΩ. ΜΕΤΑΞΑ, 3 ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ 1934. Ἡ ἐκθρόνισις τοῦ βασιλέως εἶχε ἀποφασισθῆ ἀπὸ τοῦ 1916!	341

ΣΤ' Ο ΕΛ. ΒΕΝΙΖΕΛΟΣ ΚΑΤΑΛΑΜΒΑΝΕΙ ΤΗΝ ΕΞΟΥΣΙΑΝ ΜΕ ΞΕΝΑΣ ΛΟΓΧΑΣ

42ον	ΑΡΘΡΟΝ ΙΩ. ΜΕΤΑΞΑ, 4 ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ 1934. Τῆ ὑποδείξει τοῦ Ἑλ. Βενιζέλου αἱ δυνάμεις ἔλαβον τὰ πιεστικά μέτρα ἐναντίον τῆς Ἑλλάδος.	347
43ον	ΑΡΘΡΟΝ ΙΩ. ΜΕΤΑΞΑ, 5 ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ 1934. Αἱ ραδιουργίαι τοῦ Βενιζέλου ἐπηρεάσαν τοὺς συμμάχους.	351
44ον	ΑΡΘΡΟΝ ΙΩ. ΜΕΤΑΞΑ, 6 ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ 1934. Ὁ σατανικὸς ρόλος τοῦ πλωτάρχου Ροκφέϊγ.	356
45ον	ΑΡΘΡΟΝ ΙΩ. ΜΕΤΑΞΑ, 8 ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ 1934. Τὸ ψεῦδος περὶ παρουσίας γερμανικῶν ὑποβρυχίων.	362
46ον	ΑΡΘΡΟΝ ΙΩ. ΜΕΤΑΞΑ, 9 ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ 1934. Τὰ συντριπτικά κείμενα δύο ἀποκαλυπτικῶν συνομιλιῶν.	368
47ον	ΑΡΘΡΟΝ ΙΩ. ΜΕΤΑΞΑ, 10 ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ 1934. Συνωμοσία ὑπὸ τὴν σκέπην τῶν συμμαχικῶν σημαίων.	372
48ον	ΑΡΘΡΟΝ ΙΩ. ΜΕΤΑΞΑ, 11 ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ 1934. Πῶς ἐσηματίστησαν καὶ τί ἐπεδίωκαν οἱ σύλλογοι τῶν ἐπιστράτων.	377
49ον	ΑΡΘΡΟΝ ΙΩ. ΜΕΤΑΞΑ, 13 ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ 1934. Ὁ Βενιζέλος ἐτορπίλισε τὴν συνενόησιν μετὰ τὴν Ἀντάντ.	379
50ον	ΑΡΘΡΟΝ ΙΩ. ΜΕΤΑΞΑ, 14 ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ 1934. Τί ἐπεδίωκεν ὁ Βενιζέλος διὰ τοῦ ἐθνικοῦ διχασμοῦ.	385
51ον	ΑΡΘΡΟΝ ΙΩ. ΜΕΤΑΞΑ, 15 ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ 1934. Ὁ καταχθόνιος ρόλος Βενιζέλου ματαιώνει τὴν συμφωνίαν.	389
52ον	ΑΡΘΡΟΝ ΙΩ. ΜΕΤΑΞΑ, 17 ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ 1934. Ὁ Βενιζέλος ὑπεδαύλιζε τὴν ἐπίθεσιν κατὰ τοῦ βασιλέως.	396
53ον	ΑΡΘΡΟΝ ΙΩ. ΜΕΤΑΞΑ, 18 ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ 1934. Ὑπὸ τὸ τραγικὸν φάσμα τῆς πείνης ὁ Ἑλ. Βενιζέλος ἐξεβίαζε τὴν πατρίδα του.	402
54ον	ΑΡΘΡΟΝ ΙΩ. ΜΕΤΑΞΑ, 20 ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ 1934. Ὁ βασιλεὺς ἤθελε νὰ ἐξασφαλίσῃ τὴν στρατιωτικὴν παρασκευὴν τῆς χώρας.	409
55ον	ΑΡΘΡΟΝ ΙΩ. ΜΕΤΑΞΑ, 21 ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ 1934. Ὁ Ἑλ. Βενιζέλος παρητεῖτο ὄλων τῶν δικαιωμάτων μας ἐπὶ Κωνσταντινουπόλεως καὶ Σμύρνης ἀρκεῖ νὰ ἐξεθρονίζετο ὁ βασιλεὺς.	414
56ον	ΑΡΘΡΟΝ ΙΩ. ΜΕΤΑΞΑ, 22 ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ 1934. Ἡ Γαλλία ἐπεδίωκεν ἀπὸ τοῦ 1917 ν' ἀπαλλαγῆ πάσης ὑποχρέωσος ἐναντι τῆς Ἑλλάδος.	420
57ον	ΑΡΘΡΟΝ ΙΩ. ΜΕΤΑΞΑ, 23 ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ 1934. Ἐκβιασμοὶ τοῦ Ζοννάρ καὶ ραδιουργίαι τοῦ Βενιζέλου.	425
58ον	ΑΡΘΡΟΝ ΙΩ. ΜΕΤΑΞΑ, 24 ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ 1934. Μηχανορραφία διὰ νὰ ἐξορισθῆ ὁ βασιλεὺς.	431
59ον	ΑΡΘΡΟΝ ΙΩ. ΜΕΤΑΞΑ, 28 ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ 1934. Καταπληκτικαὶ ἀποκαλύψεις διὰ τὴν ἀποστολὴν τοῦ Ζοννάρ.	436
60ον	ΑΡΘΡΟΝ ΙΩ. ΜΕΤΑΞΑ, 29 ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ 1934. Αἱ δραματικά σκηναὶ τῆς ἐκθρονίσεως τοῦ Κωνσταντίνου.	441
61ον	ΑΡΘΡΟΝ ΙΩ. ΜΕΤΑΞΑ, 30 ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ 1934. Τὸ ἀποκαλυπτικὸν κείμενον μιᾶς ἐπιστολῆς. Ὁ Βενιζέλος ἐκλιπαρεῖ τὴν σύμπραξιν ξένων λογχῶν.	446

- 62ον ΑΡΘΡΟΝ ΙΩ. ΜΕΤΑΞΑ, 31 ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ 1934. Ὁ Βενιζέλος κατακτᾷ τὰς Ἀθήνας μετὰ γαλλικὰ πολυβόλα καὶ ἰππικόν. 454

Ζ' Η ΑΞΙΑ ΤΗΣ ΣΥΝΘΗΚΗΣ ΤΩΝ ΣΕΒΡΩΝ
ΚΑΙ Η ΜΙΚΡΑΣΙΑΤΙΚΗ ΕΚΣΤΡΑΤΕΙΑ

- 35ον ΑΡΘΡΟΝ ΕΛ. ΒΕΝΙΖΕΛΟΥ, 26 ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ 1934. Τί ἔπρεπε νὰ κάμῃ ὁ βασιλεὺς. Οἱ ὄροι τῆς συνθήκης τῶν Σεβρῶν. 461
- 36ον ΑΡΘΡΟΝ ΕΛ. ΒΕΝΙΖΕΛΟΥ, 27 ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ 1934. Πότε καὶ διατί διεγράφη ἡ συμμαχία μετὰ τὴν Ἀντάντ. 464
- 37ον ΑΡΘΡΟΝ ΕΛ. ΒΕΝΙΖΕΛΟΥ, 28 ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ 1934. Οἱ ὄροι τῆς εἰρήνης μετὰ τῆς Τουρκίας. 468
- 63ον ΑΡΘΡΟΝ ΙΩ. ΜΕΤΑΞΑ, 13 ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΥ 1935. Ἡ Ἑλλάς ἐνεπλάκη εἰς πόλεμον ἄνευ οὐδεμιᾶς προσυμφωνίας. 472
- 64ον ΑΡΘΡΟΝ ΙΩ. ΜΕΤΑΞΑ, 14 ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΥ 1935. Ἡ στάσις τῶν συμμάχων ἐναντι τῶν ἐθνικῶν δικαίων. 476
- 65ον ΑΡΘΡΟΝ ΙΩ. ΜΕΤΑΞΑ, 15 ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΥ 1935. Ὁ πόλεμος μετὰ τὴν Τουρκίαν εἶχε τελειώσει διὰ τὴν Ἀντάντ. 482
- 66ον ΑΡΘΡΟΝ ΙΩ. ΜΕΤΑΞΑ, 16 ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΥ 1935. Ἡ ἀγγλικὴ πολιτικὴ ἀπέναντι τῆς Τουρκίας. 488
- 67ον ΑΡΘΡΟΝ ΙΩ. ΜΕΤΑΞΑ, 18 ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΥ 1935. Οἱ σύμμαχοι εἶχον δηλώσει ὅτι δὲν θὰ ἐβοήθουν τὴν Ἑλλάδα διὰ τὴν ἐκτέλεσιν τῆς συνθήκης τῶν Σεβρῶν. 492
- 68ον ΑΡΘΡΟΝ ΙΩ. ΜΕΤΑΞΑ, 19 ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΥ 1935. Ἡ ἀπόβασις εἰς τὴν Μικρὰν Ἀσίαν ἐγίνε διὰ νὰ στερεωθῇ τὸ καθεστῶς τοῦ Βενιζέλου. 499
- ΕΠΙΣΤΟΛΗ Α' ΕΛ. ΒΕΝΙΖΕΛΟΥ, 7 ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ 1934. Τί θὰ ἔπρεπε νὰ πράξουν οἱ μετανοεμβριανοὶ κυβερνήται. 505
- ΕΠΙΣΤΟΛΗ Γ' ΕΛ. ΒΕΝΙΖΕΛΟΥ, 20 ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ 1934. Ἡ προέλασις ἀπέβλεπεν εἰς τὴν ἀναγνώρισιν τοῦ βασιλέως. 508
- ΕΠΙΣΤΟΛΗ Β' ΕΛ. ΒΕΝΙΖΕΛΟΥ, 9 ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ 1934. Ἡ ἐκκένωσις τῆς Μικρᾶς Ἀσίας ἠδύνατο νὰ γίνῃ ἐγκαίρως. 512
- 69ον ΑΡΘΡΟΝ ΙΩ. ΜΕΤΑΞΑ, 20 ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΥ 1935. Ὁ Βενιζέλος ἀποκλειστικὸς ὑπεύθυνος διὰ τὴν μικρασιατικὴν καταστροφὴν. 515

Η'. ΕΠΙΛΟΓΟΣ

- 70ον ΑΡΘΡΟΝ ΙΩ. ΜΕΤΑΞΑ, 23 ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΥ 1935. Ἡ νέα ἑλληνικὴ γενεὰ δύναται ν' ἀναστηλώσῃ τὰ ἰδεώδη ποὺ συνέτριψεν ἡ θεομηνία Βενιζέλου. 523

ΕΠΙΜΕΤΡΟΝ

- Ἐπιστολαὶ διάφοροι. Τὸ ἐγγυητικὸν ἔγγραφον τοῦ Γερμανοῦ ὑπουργοῦ ἐξωτερικῶν. 531
- ΕΥΡΕΤΗΡΙΟΝ 543

Α. ΤΑ ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΑ ΑΡΘΡΑ

ΚΑΝΕΝΑΣ ΑΠΟ ΤΟΥΣ ΜΟΝΟΜΑΧΟΥΣ τοῦ καλάμου δὲν εἶχε φαντασθῇ ὅτι ἡ ἀρθρογραφία τους θὰ ἔπαιρνε τόση ἔκτασι. Ἄρχισαν μετὰ κάποια γενικότητα καὶ ἐπιφυλακτικότητα, γὰρ νὰ ἐπιστρατεύσουν ἀργότερα τὴν λεπτομερῆ καταγραφή τῶν γεγονότων καὶ νὰ ἐπικαλεσθοῦν καὶ ἀρχειακὸ ὕλικό. Τὰ δέκα πρῶτα ἀρθρα, πέντε ἀπὸ κάθε πλευρά, ἀποτελοῦν κατὰ κάποιο τρόπο εἰσαγωγὴν στὰ θέματα καὶ ἀποτελοῦν τὸ πρῶτο μέρος τῆς ἀρθρογραφίας.

*Εἰς τὰς παραμονὰς ἐνὸς νέου ἀγριωτάτου
ἐμφυλίου πολέμου*

ΤΟ 1ον ΑΡΘΡΟΝ ΤΟΥ ΕΛ. ΒΕΝΙΖΕΛΟΥ - 11 ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ 1934

Ο ΤΟΠΟΣ ΕΥΡΙΣΚΕΤΑΙ ΚΑΙ ΠΑΛΙΝ ΕΙΣ τὰς παραμονὰς ἐκρήξεως, ἡ ὁποία δὲν ἀποκλείεται νὰ ὑποδυθῇ τὴν μορφήν ἀγριωτάτου ἐμφυλίου πολέμου.

Ποῖται εἶναι αἱ αἰτίαι; Ποῦ κείνται αἱ εὐθύναι; Εἶναι δυνατὴ ἡ πρόληψις τοῦ κακοῦ;

Εἰς τὰ ἐρωτήματα ταῦτα πρόκειται νὰ δοθῇ ἀπάντησις διὰ σειρᾶς ἀρθρων, τῶν ὁποίων τὸ πρῶτον δημοσιεύεται σήμερον.

Ὁ παγκόσμιος πόλεμος διήρесе βαθύτατα τὸν πολιτικὸν κόσμον τῆς χώρας.

Κατὰ τὴν ἐναρξίν του εὐρίσκετο εἰς τὴν ἀρχὴν τὸ Κόμμα τῶν Φιλελευθέρων, τὸ ὁποῖον ὑπεστήριζεν ὅτι ὁ πόλεμος οὗτος, θίγων τὰ ζωτικώτατα τοῦ ἔθνους συμφέροντα, δὲν ἠδύνατο ν' ἀφήσῃ ἡμᾶς ἀδιαφόρους. Ἀφ' ἐνὸς διότι ἐδεσμευόμεθα, διὰ συμμαχικῆς συνθήκης πρὸς τὴν Σερβίαν, ἕνεκα τῆς ὁποίας ὑποχρεούμεθα νὰ προστρέξωμεν εἰς βοήθειάν της καὶ ἀφ' ἑτέρου διότι μετὰ τὴν εἰς τὸν παγκόσμιον πόλεμον ἐμπλοκὴν τῆς Τουρκίας καὶ Βουλγαρίας ἐκ τῆς ἐκβάσεως αὐτοῦ ἐμελλε νὰ ρυθμισθῇ ἡ τύχη ὅλων τῶν χωρῶν, ἐπὶ τῶν ὁποίων ἐκτείνονται αἱ ἐθνικαὶ μας διεκδικήσεις.

Εὐρισκόμενος εἰς Μόναχον κατὰ τὴν ἐναρξίν τοῦ παγκοσμίου πολέμου, ἔλαβα ἐκεῖ τηλεγράφημα τοῦ κ. Πάσιτς, ἐρωτῶντος με ποία θὰ ἦτο ἡ στάσις τῆς Ἑλλάδος κατὰ τὸν πόλεμον.

Ἀπήντησα ὅτι ἐπιστρέφω ἀμέσως εἰς Ἑλλάδα, ὅπου, συγκαλῶν τὸ ὑπουργικὸν συμβούλιον ἐπὶ παρουσίᾳ τοῦ βασιλέως, θὰ εἰσηγούμην τὴν γνώμην νὰ δηλώσωμεν ὅτι θὰ τηρήσωμεν εὐμενὴ πρὸς τὴν συμμαχόν μας οὐδετερότητα, ἀποφασισμένοι ὁμως, ἐν ἧ περιπτώσει ἐπιτεθῇ κατὰ τῆς